ATLI HAN'IN OĞULLARI

-Tarihî Roman-

HASAN ERDEM

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1912
EDEBÎ ESERLER: 973

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-440-9

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TIC. LTD. ŞTI.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Hasan Erdem: 30.01.1961 yılında Tekirdağ ili Hayrabolu ilçesi Kutlugün köyünde doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Eskişehir'de okudu. Askerden geldikten sonra Bursa'da otomotiv sektöründe üretim yapan bir firmada 25 yıl güvenlik şefi olarak çalıştı ve 2008 yılında emekli oldu. Hâlen Bursa'da yaşayan yazar, emekli olduktan sonra yıllardır üzerinde çalıştığı tarihî roman yazımına yöneldi. Bilhassa Balkanlardaki Türk akıncılarını konu edinen romanları geniş kitleler tarafından beğenilerek okunmaktadır.

Yazar; 2021 yılı Ayvaz Gökdemir, Türk Ocakları Edebiyat Armağanı'na layık görülmüş, kitapları hakkında araştırma projesi, lisans ve yüksek lisans tezleri yapılmıştır.

Eserleri:

- *Şar Dağının Kurtları*, Ötüken Neşriyat, 2015 (3. Baskı)
- *Argos Kalesi*, Ötüken Neşriyat, 2017 (3. Baskı)
- *Kızıl Atın Süvarisi*, Ötüken Neşriyat, 2014 (3. Baskı)
- *Balkan Şahini*, Ötüken Neşriyat, 2017 (2. Baskı)
- *Otranto 1480 Mahşerin Son Atlısı*, Ötüken Neşriyat, 2016 (2. Baskı)
- *Atilla'nın Kalkanı*, Ötüken Neşriyat, 2017 (3. Baskı)
- *Atilla'nın Kargısı*, Ötüken Neşriyat, 2018
- *Atilla'nın Kamçısı*, Ötüken Neşriyat, 2019
- *Tarihimizden Hikâyeler,* Ötüken Neşriyat, 2019
- *Tarihimizden Hikâyeler-Bozkurt,* Ötüken Neşriyat, 2020
- *Tarihimizden Hikâyeler*-Islık Çalan Oklar, Ötüken Neşriyat, 2020
- *Malkoçoğlu,* Ötüken Neşriyat, 2021
- *Kurtuluş Savaşı Hikâyeleri*, Ötüken Neşriyat, 2022

1. BÖLÜM

"Akıl yiğide sermayedir"
Türk Atasözü

Ethzelburg

MS 454, Ocak

Tanrı'nın Kırbacı Atilla ölmüş, ışık saçan gözleri kapanmış, Avrupa ve Asya semalarında parıldayan Hun güneşi batmıştı.

Ocak ayının ortalarıydı. Günlerdir durmak dinmek bilmeyen kar alabildiğine yağıyordu. Dondurucu soğuktan elleri ve ayakları uyuşmaya başlayan, bembeyaz karın parlaklığından gözleri kamaşan iki süvari, kurt izlerinden başka yaşam belirtisi görülmeyen dik dağ yamaçlarını aştılar ve karla kaplı düz bir ovaya indiler. Börkü karla kaplı, uzun kürk pelerinine sıkıca sarınmış Ottigin yanı başında at süren Demir Boğa'ya doğru döndü ve "Çok geciktik. Güneş batmadan Ethzelburg'da olmalıyız. Atını topukla, ağam." dedi.

-Atilla'nın oğulları bu kara kışta, yurdun dört bir tarafına dağılmış ordubaşları başkente niye topluyorlar, neden bizi böyle soğuk bir günde at üstünde koşturuyorlar, başbuğ?

Öne doğru eğilip burun deliklerinden buhar sütunları fışkıran doru aygırın uzun boynunu okşayan Ottigin "Bilmiyorum, ağam. Başkente zamanında varabilirsek öğreneceğiz." dedi.

Soğuk ve buzlu rüzgâr esmeye devam ediyor, kar yumakları havada uçuşuyor, nalları kayan atlar düz ovada zorlukla ilerliyordu. İnsafsız rüzgârın kamçıladığı iki yoldaş, lekesiz beyazlıktaki geniş ovayı aştılar ve Doğu Roma, Batı Roma ve Galya gibi önemli merkezlerin kavşağına kurulmuş olan Hun başkenti Ethzelburg'a ulaştılar.

Geniş bir alana yayılmış, tahta surlarla çevrili şehre girdiklerinde ufuk kızarıyor; güneş, yavaş yavaş kayboluyordu.

Bölgede görülmemiş bir kış hüküm sürüyordu. Sokakları ve damları karla kaplı Ethzelburg'u esir alan dondurucu soğuktan korunmak için herkes sıcak evlerine çekilmişti. Bomboş sokaklardan ve meydanlardan geçen iki yoldaş kapılarını ve pencerelerini rüzgârın zorladığı Atilla'nın ahşap sarayının önüne gelince yorgun atlarının dizginlerini kastılar. Kar lapa lapa yağmaya devam ediyordu. Kirişlerden, iyi cilalanmış ve kenetlenmiş kerestelerden ve ustaca yontulup işlenmiş ağaç gövdelerinden yapılmış, etrafı çepeçevre kalın tahta perde ile çevrilmiş, muazzam bir avlusu olan, kaliteli işçiliği ile hayranlık uyandıran sarayın önünde nöbet tutan, ayı postundan yapılmış kalın kürk yalmalalar giyinmiş saray muhafızları hemen hareketlendiler. İki yoldaş atlarından yere indiler. Yakası, kolları sansar kürkü ile süslenmiş yalmasında biriken karları silkeleyen Demir Boğa'ya, nefesinden dumanlar çıkan doru aygırın yularını veren Ottigin "Atları ahırlara yerleştir, sonra aç karnını doyur ve yorgun kemiklerini biraz ısıt, ağam." dedi ve muhafızlara döndü.

-Geç mi kaldık?

Bir Roma tanrısı kadar yakışıklı olan, geniş omuzlu, dar kalçalı Ottigin'i tanıyan ve hürmetle selamlayan muhafız "Toplantı daha başlamadı, başbuğ." dedikten sonra genç ordubaşın önüne düştü ve ahşap sarayın ana kapısına doğru ilerledi.

Atilla'nın yabancı elçilik heyetleri ile görüştüğü, ziyafetler verdiği yüksek tavanlı büyük kabul salonunu Hun ordubaşları, Hun ileri gelenleri ve boy beyleri hıncahınç doldurmuştu. Hun ordularının en genç ordubaşı Ottigin sıcak salondan içeri girince bütün başlar ona doğru döndü. Üzerine çevrilmiş gözlerden rahatsız olan Ottigin salonu dolduranlardan bakışlarını ayırıp bir zamanlar Atilla'nın oturduğu Hun tahtına doğru baktı. Geniş basamaklarla çıkılan yüksek bir platformdaki oymalı kolçaklara sahip ahşap taht boştu ve Atilla'nın üç oğlu da ortalıkta görünmüyordu. Genç Hun ordubaşı hüzün dolu bakışlarını çevirdiğinde Atilla'nın danışmanı Edekon ile burun buruna geldi. Edekon'u gören Ottigin'in kara gözleri parladı.

-Doğrusu onca yolu zamanında aşabileceğini sanmıyordum, genç kurt.

-Haberi alır almaz yola koyulduk; durmadan, dinlenmeden, dağ bayır demeden at koşturduk, Edekon.

Ottigin'in geniş omuzlarına ellerini koyan Edekon "Seni kapıda gördüğümde yaşlı gözlerim hemen yanı başında Suptar'ın dev cüssesini, dik başını ve vahşi bakışlarını aradı. Aradan daha beş ay geçti ama ben yiğit Suptar'ı çok özledim." dedi.

-Ben de onu çok özledim. Doğunun ve Batı'nın efendisi kağanımız Atilla uçmağa vardı, babam ise bir bilinmeze gitti. Ölü mü diri mi hiç bilmiyor, her gün onu düşünüyorum.

-Suptar kendisinden çok sevdiği, üzerine titrediği, savaşlarda canlı kalkan olduğu çocukluk arkadaşı Atilla'nın naaşı ile birlikte ortadan kayboldu ve bir daha da ortaya çıkmayacaktır. Artık kendi tercihini yapan babanı düşünmeyi bırak, obanı, aileni ve Suptar'ın yerine başlarına atandığın savaşçılarını düşün, Ottigin. Sen artık bir ordubaşsın.

Gözlerinde şefkat dolu Edekon ile Ottigin ayaküstü konuşurken Atilla'nın kâtibi Rusticius ve Atilla'nın ter-

cümanı Pannonialı Constantiolus ile Atilla'dan sonra en büyük makama sahip Onegesius yanlarına geldi. O sırada Atilla'nın oğulları salonun kapısından içeri girdiler. Aynı anneden doğan ve fiziksel olarak birbirlerine çok benzeyen üç kardeş sert adımlarla tahtın önüne doğru ilerlediler. Atilla'nın üç oğlunun da sinirli, haşin bir hâlleri vardı. İlek, Dengizik ve İrnek'in ardından Atilla'nın başdanışmanı Orestes de salona girdi ve topluluğa bir göz attıktan sonra Edekon'un yanına gitti. Edekon, yüzü ıstırap dolu Orestes'e doğru döndü.

-Yüzün allak bullak, dostum. Canını sıkan bir şey mi var?

-Evet. Sebebini birazdan sen de öğreneceksin.

Atilla'nın tahtının önüne gelip duran üç kardeş yan yana dizilip Hun ileri gelenlerine doğru döndüler. Salonun üzerine sanki bir sessizlik perdesi gerilmişti. Salonda bulunanlar nefeslerini tutmuş, büyük kardeş İlek'in söze girmesini bekliyordu. Orestes gibi morali bir hayli bozuk olan İlek, boğazını temizledikten sonra konuşmaya başladı.

-Babamızın beklenmedik ölümünün üzerinden neredeyse beş ay geçti ve o kara günden beri görklü Hun tahtı boş. Büyük oğul olarak tahta benim çıkmam gerekiyordu ancak yiğit kardeşim Dengizik bunu kabul etmedi ve Hunların hâkimiyeti altındaki toprakları ve üzerinde yaşayan bize bağlı budunları üçe bölmemizi istedi. Ben ve İrnek buna karşı çıktık ancak Dengizik kararından dönmedi. Aylardır aramızda tartışıyoruz. Bir iç savaş çıkmasın, kardeş kardeşe pusat çekmesin, Hun kanı dökülmesin diye küçük kardeşim İrnek ile birlikte Dengizik'in önerisini kabul etmek zorunda kaldığımızı sizlere bildirmek ve toprakları-mızı üçe bölerken sizlerin de önerilerini almak, hangimizin yanında duracağınızı bilmek istedik.

Atilla'nın sağlığında Hun İmparatorluğu'nun batı kanadından sorumlu olan İlek susunca salonu dolduranlar şaş-

kın bakışlarla dönüp yanlarındakilerin yüzlerine baktıktan sonra bakışlarını üç kardeşe doğru çevirdiler. Kimse kulaklarıyla duyduklarına inanmak istemiyordu. İlek konuşmasını bitirince Ottigin gayriihtiyari ürperdi.

Kalabalık salon o kadar sessizdi ki bir sinek uçsa duyulurdu. Salonda bulunan Atilla'nın amcası Aybars Han ise duydukları karşısında âdeta taş kesildi. Yüzü birdenbire sararan Edekon da Aybars Han ve diğerleri gibi olduğu yerde donup kalmıştı. Endişe yüreğini buzdan bir el gibi sıkıyor, geniş sırtından buz gibi bir ter süzülüyordu. Dostunun hâlini gören Orestes onu kolundan tutup hafifçe sarstı. Kendine gelen Edekon tahtın önünde birer heykel gibi dikilen kardeşlere doğru ilerledi.

-Babanız öldüğü zaman sizlere, bir taraftan Atlas Okyanusu üzerindeki adalara, diğer taraftan ise Pers ülkesine ve Altaylara kadar uzanan, sınırlarını bizim bile bilemediğimiz görklü bir imparatorluk bıraktı. Sizler bu kararınızla görklü bir imparatorluğu lime lime ettiğinizin farkında mısınız? Bir büyüğünüz olarak sizden derhâl bu kararınızdan vazgeçmenizi ve töreye aykırı iş yapmamanızı rica ediyorum.

Atilla'nın diplomatik işlerini takip eden, ülkeye gelen yabancı elçilik heyetleri ile görüşerek müzakerelerde bulunan, Hun elçisi olarak yabancı başkentlere giden, Hunların hükmü altındaki kavimler arasındaki nizamı sağlayan, vergi toplamayı organize eden, devletin ticaretine yön veren, Atilla'nın huzuruna çat kapı çıkma ve günün her saatinde görüşme hakkına sahip olan Edekon susunca salon bir anda karıştı, her kafadan bir ses çıkmaya başladı. Kardeşlerin kendi aralarında aldığı kararı kimse kabul etmek istemiyordu. Üzgün bakışlarla Hun ileri gelenlerine bakan İlek Han sağ elini kaldırdı ve kılıç gibi keskin bir sesle "Tek tek konuşun. Kimin ne dediği anlaşılmıyor." dedi. Kendilerinin ve çocuklarının geleceğiyle ilgili büyük kaygılar taşıyan

insanlar bir anda sus pus oldular. Sessizlik uzayıp da kimse ağzını açıp konuşmayınca kanı beynine sıçrayan, şakakları atmaya başlayan Aybars Han öne doğru çıktı.

-Atilla'nın kudreti artık budunumuzu korumuyor ve dört bir tarafımızdaki güçlü düşmanlarımız üzerimize atılmak için bizim sendelememizi bekliyorlar. Size akıl verecek değilim ama amcanız olarak uyarılarda bulunmaktan da kendimi alamayacağım. Bir olup acuna Türk'ün töresini yaymak yerine sizler taht hırsı denen ve tedavisi olmayan korkunç bir hastalığa yakalanarak birbirinize düşmüşsünüz. Tez bu yanlış yoldan dönün, post kavgasını bırakın, Hun tahtını gerçek sahibi İlek Han'a verin ve onun etrafında birleşip acunu birlikte yönetin.

Atilla'nın amcası Aybars Han susunca salondan sesler yükselmeye başladı.

-Bir olup acunu yönetin.

-Devleti küçük parçalara bölmeyin.

-Aybars Han doğru söylüyor. Yanlış yapmayın, töreyi de devleti de yaşatın.

-Üç parçaya bölünürsek bütün acuna kafa tutamaz, yok olur gideriz.

-Yapmayın, etmeyin, sizlerle gurur duyan babanızın kemiklerini sızlatmayın.

-Devlet canınızdan da taht hırsınızdan da kutsaldır.

-Tahtın sahibi bellidir ve o da İlek Han'dır. Küçük kardeşler töreye boyun eğmelidir.

-Taht sırası kutsidir. Şerefli mazimizi hatırlayın. Edekon'un dediği gibi töreye aykırı iş yapmayın.

-Buduna kağan olmak İlek Han'ın hakkıdır. Atilla daha sağlığında veliaht olarak onu işaret etmişti. Ona itaat edin ve siz de sabırla sıranızı bekleyin.

Yürekleri öfke ve keder içindeki insanların seslerinin tonu artmaya başlayınca, uzun kirpiklerinin gölgelediği çekik gözlerinde gizli bir ateşin kıvılcımları beliren, adaleli

vücudu gerilen Dengizik Han kılıcının kabzasına elini attı ve tehditkâr bir sesle konuşmaya başladı.

-Bizler aramızda anlaştık, sizler de buna uyacaksınız. Su gibi Hun kanı aksa da kararımdan asla vazgeçmeyeceğim ve kararımıza karşı çıkanları da görevlerinden alıp en şiddetli şekilde cezalandıracağım. Şimdi bir ölü kadar sessiz olun, kararımıza itaat edin ve hangimizin yanında saf tutacağınızı düşünün.

Kardeşlerinin aksine taş kadar sert, son derece cesur ama siyasi zekâdan yoksun olan Dengizik Han'ın sözleri salonda buz gibi bir hava estirmiş ve herkesi susturmaya yetmişti. Bir süredir göbeğine kadar inen beyaz sakallarını çekiştirip duran ve ihtiyarlıktan beli bükülmüş Atakam dayanamayıp söze girdi.

-Büyük kağanın oğulları, şunu biliniz ki doğada hiçbir şey kendisi için yaşamaz. Nehirler kendi suyunu içemez ve ağaçlar kendi meyvelerini yiyemez. Güneş kendisi için ısıtmaz, ay kendisi için parlamaz. Toprak kendisi için doğurmaz, çiçekler kendisi için kokmaz. Rüzgâr kendisi için esmez, bulutlar kendi yağmurlarından ıslanmaz. Her şey birbiri için yaşar ve birbiri için yaşamak, doğanın kanunudur. Devlet, Gök Tanrı gibi ebedi, kağanlar ise gelip geçicidir. Sizler de bir olun, birlik olun ve budunumuz, devletimiz için tahtın varisi İlek Han'ın yanında yer tutun. Devletimizi parçalamayın, el ele verin ve insanlarımızı mutlu şekilde yaşatın.

Salonda çıt çıkmıyordu. Atakam'ı dinlerken kara gözlerinde yaralı bir ceylanınkini andıran bir ifade beliren ve "Ah baba, neredesin, nerelerdesin?" diye mırıldanan Ottigin'in kafasında bir sürü düşünce birbirini kovalayıp duruyordu. Yaşlı amcasının ve Atakam'ın sözlerinden hiç etkilenmemiş görünen Dengizik'in tehditlerine boyun eğip çenelerini kapayanların aksine, Ottigin'in susmaya ve sessiz kalmaya hiç niyeti yoktu.

-Babam Suptar bu salonda olsaydı hâkimiyetimiz altında tuttuğumuz budunların Hunlara nazaran sayıca bizden ne kadar üstün olduklarını sizlere hatırlatmaktan çekinmez ve aldığınız karara şiddetle karşı çıkar, bunun bir çılgınlık olduğunu söylerdi. Topraklarımızı, ordumuzu ve insanlarımızı bölerek çok tehlikeli bir işe soyunuyorsunuz. Ayrıca bize bağlı budunları da bir mal gibi aranızda paylaşarak onlara güzel bir savaş bahanesi veriyorsunuz. Bu doğru değil. Tuttuğunuz yol, yapmayı düşündüğünüz iş yanlıştır. Hun ileri gelenleri ile bu konuyu görüşmeden, tartışmadan, budunumuzun fikrini sormadan bir karar almamalıydınız. Dengizik Han, yine de geç kalmış sayılmazsınız. Akıl yiğide sermayedir. Lütfen bizleri tehdit etmek yerine aklınızı kullanınız ve İlek Han'ın etrafında birleşmemizi sağlayınız.

Birdenbire içinde bir isyanın kabardığını hisseden ve granit kadar sert bir ses tonuyla konuşan sert çehreli genç Hun ordubaşı susunca "Bana akılsız mı diyorsun, Ottigin? Bu ne cüret?" diyen ve yumruklarını sıkıp ileri doğru tehditkâr bir adım atan Dengizik Han, Ottigin'e doğru hareketlendi. Salondaki gergin havayı sezen İlek Han, çok dar kafalı ve gururlu bir insan olan kardeşinin yolunu kesip onu durdurdu.

-Herkes özgürce ve açık sözlülükle fikrini söyleyecek Dengizik. Başbuğ Ottigin sana hakaret etmedi, son derece samimi duygularla konuştu. Burada toplanma amacımızın nedeni de bu, kardeşim. Aldığımız kararı tartışacak, karşı çıkanlara da kararımızı kabullenenlere de saygı gösterecek; birliğimizi bütünlüğümüzü bozmadan, birbirimize düşmeden bu konuyu hep birlikte tartışarak halledeceğiz.

Salonda yapılan konuşmaları sessizce izleyen İrnek Han, ağabeylerinin yanına gitti ve salondakilerin duyamayacağı kadar alçak bir sesle "Aldığımız kararı oylayalım, ululerımızın kararını da duyalım." dedi. Yüzünde memnun bir ifade bulunan İlek Han, zekasını belirten geniş alınlı,

aydınlık bakışlı kardeşinin omzunu okşadıktan sonra Dengizik'e doğru döndü ve "Ne diyorsun, kardeşim? Oylayalım ve bu imparatorluğu at üstünde kurmuş olanların vereceği kararı üçümüz de kabullenelim." dedi.

Ağabeyini ve kardeşini sert bir tavırla kollarından tutup tahtın önüne doğru sürükleyen Dengizik Han, dönüp salonu dolduranlara öldürücü bir bakış attıktan sonra yılan ıslığını andıran bir sesle konuştu.

-Toplantı başladığında Ethzelburg'un etrafı sadık savaşçılarım tarafından sarıldı, sokaklar işgal edildi ve sarayın kapıları tutuldu. Beni destekleyen boy beylerinden Ulzindur, Burtugur, Bitugur ve Bardar komutasındaki Hun savaşçıları benim vereceğim bir işaret ile hemen harekete geçecekler. Aldığımız karardan asla dönmeyecek ve kısa süre içinde üçümüz de imparatorluktan hissemize düşeni alacağız. Ok yaydan çıktı. Bunun başka yolu yok, ağabey. Yoksa kötü şeyler olacak; çok kan dökülecek, çok kelle yere düşecek. Bizim kararımıza karşı çıkmaya yeltenenler, biraz sonra bu cüretkârlıklarını hayatlarıyla ödeyecekler.

Nefeslerini tutmuş olan Hun ileri gelenleri üç kardeşin arasındaki konuşmaları duyamıyor, her geçen dakika sinirler daha da geriliyordu. Dengizik Han, babasının töreye bağlı silah arkadaşlarının imparatorluğun parçalanmasına izin vermeyeceklerini çok iyi bildiği için sadık askerlerini başkente çağırmış ve sessiz sedasız gizli planını uygulamaya başlamıştı.

Kudretini ortaya koymaktan hoşlanan ve hiddeti ateş kadar kuvvetli olan kardeşinin ağzından çıkan sözleri İlek Han duymuş, yüzü kül gibi olmuştu.

-Bu bizim kararımız değil, senin kararındı. Zulüm pencereden girerse töre kapıdan çıkar. Sonu nereye varacağı belli olmayan bir işe kalkışma, töreye aykırı iş tutma ve babamızın silah arkadaşlarını karşına alma, Dengizik. Ba-

bamızın sarayında bir damla Hun kanı dökülmesini istemiyorum. Ben bu işi halledeceğim.

Kardeşinden bakışlarını ayıran İlek Han sessizlik çökmüş salonda bulunanlara doğru döndü. Konuşmaya hazırlanan ağabeyinin omzunun üzerinden salondakilere bakan Dengizik Han'ın çekik gözleri ateşler saçıyordu.

-Budunumuzun ulularu, beni dinleyin. Bizler aramızda anlaştığımız şekilde, devleti üç eşit parçaya böleceğiz. Kaygılarınızı anlıyorum ama bir tehlike anında bir araya gelip yine tek yumruk gibi hareket edecek, bize düşmanlık besleyenleri birlikte ezeceğiz. Her biriniz uzun yollar aştınız. Bu akşam sarayda dinleneceksiniz. Hangimizin yanında duracağınıza siz karar vereceksiniz ve yarın sabah açık yüreklilikle aldığınız kararı bizlere bildireceksiniz. Sınırların belirlenmesine gelince, karlar eriyinceye kadar bu konuyu da biz aramızda tatlılıkla halledeceğiz. Şimdi yemeğe geçebiliriz.

İlek susunca büyük salonu derin bir kasvet kaplamıştı. O gece Atilla'nın yaptırdığı ahşap sarayda yenilen toplu yemek son derece sessiz ve neşesiz geçmişti. Dalgın ve düşünceli görünen Hun ileri gelenleri kendileri için ayrılan odalara çekilirken Atilla'nın danışmanı Orestes üç kardeşin karşısına çıktı.

-Bizlerden yarın sabaha kadar bir karar vermemizi istiyorsunuz. Ben sabahı beklemeden kararımı sizlere açıklamak istiyorum. Yıllarca zevkle, şevkle babanıza hizmet ettim, Hunların arasında hürmet gördüm ve çok mal, mülk edindim. Artık yaşlandım ve ne yazık ki hafızam da zayıflamaya başladı. Bundan sonra bir kenara çekilmek, yaşlı bedenimi dinlendirmek istiyorum. Beni hizmetinizden affetmenizi rica ediyorum.

Üç kardeş bir an bakıştılar ve gözleriyle anlaştılar. İlek Han, büyük çiftlik sahibi bir aileye mensup Savalı Orestes'e doğru döndü.

-İstediğin yere gitmekte, istediğin gibi yaşamakta özgürsün, Orestes. Çiftliğine çekilip dinlenmeyi çoktan hak ettin.

Atilla'nın ahşap sarayının pencere aralıklarından içeriye kar ve rüzgârın savrulduğu o korkunç gecede konukların hiçbiri uyuyamadı; hepsi sıcak yataklarında bir sağa bir sola dönerek sabahı dar etti.

***

Bu toplantının üzerinden bir buçuk ay geçmiş, iki kardeşten daha baskın karakterli olan Dengizik Han'ın dediği olmuş, Hun ülkesi üç parçaya bölünmüştü. Hunların hükümranlığı altında yaşayan milletler de kendilerinin fikri alınmadan üç kardeş arasında paylaşılmıştı. Bu paylaşıma kızan Gepid Kralı Ardarik, Rugia Kralı Vulf ve Şvep Kralı Halarik, birbirleriyle haberleşip anlaştıktan sonra suları donmuş Vistül Nehri'ni kuş bakışı gören ulu bir tepenin üzerine inşa edilmiş, her kapısının önünde uzun mızraklı, belleri kılıçlı, heykeller kadar hareketsiz askerlerin nöbet beklediği kasvetli bir şatoda buluşmuşlardı.

Dışarıda güçlü bir rüzgâr inliyordu. Göklere yükselen bir kuleye sahip, pencerelerinde kalın kepenkler bulunan taş binanın salonunda ise, yuvarlak bir masanın etrafında oturan üç kral önce leziz yemeklerle karınlarını doyurmuşlar ve sonra şaraplarını yudumlamaya başlamışlardı. Ocaktaki kütükler, neşeli alevlerle oynaşıyor, etrafa tatlı bir sıcaklık yayılıyor, salon yeni pişmiş et ve taze ekmek kokuyordu. Üç kralın en yaşlısı olan Rugia Kralı Vulf boşalan gümüş maşrapasını masaya bıraktı, hizmetlileri salondan çıkardı ve sonra konuşmaya başladı.

-Olağanüstü kabiliyetleri olan Büyük Kral Atilla öldü ve post sevdasına düşen oğulları, bizim fikrimizi sorma gereği bile duymadan, hepimizi en değersiz köleler gibi

aralarında paylaştılar. Ben Atilla'yı sever, buyruklarını yerine getirir, ona sadakatle hizmetimi sunardım. Atilla da her birimize bir kral gibi davranır, saygı ve sevgi gösterirdi. Kendisine bir Hun kadar sadık olduğum için Atilla bana "Hunvulf" adını takmıştı. Ben ve halkım ne köledir ne de mal. Biz Atilla'nın çocuklarının bize yaptığı bu dayatmayı kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Uysal koyunlar gibi bu oldu bittiyi kabul edip boynunuzu bıçağa mı uzatacaksınız, yoksa karşı mı koyacaksınız?

Şarap ve alev alev yanan ocağın tesiriyle yanakları al al olan Rugia Kralı Vulf susunca mavi gözleri öfkeli, yüzü asık Gepidlerin genç kralı Ardarik konuşmaya başladı.

-Herkesi bir arada tutan zincir Atilla idi. Zincir koptu ve her şey dağılıp gitti. Atilla bize hiç düşmanca davranmadı, bizi köle yerine koymadı. Biz Gebitler de bu oldu bittinizi kabul etmiyoruz. Bizim gibi Herullar, Germenler, Sadagariler ve Sarmat kavimleri de bunu kabul etmiyorlar ve bizim öncülük edip harekete geçmemizi bekliyorlar.

Buğday rengi saçları omuzlarını döven, sarı gözlerinde keskin ışıklar yanıp sönen, kemerli burnuyla bir atmacayı andıran Şvep Kralı Halarik "Atilla bizden vergi alır, ihtiyaç anında belirli sayıda asker ister, iç işlerimize karışmazdı. Dediğiniz gibi, bizler Hunların kölesi değiliz ve olmayacağız. O hâlde ne duruyoruz? Hemen harekete geçelim, birleşelim ve büyük bir ordu kurup bizi sadık köpekleri zanneden Atilla'nın oğullarını tek tek avlayalım, yaptıkları edepsizliğin bedelini onlara ödetelim, elimizden alınmak istenen özgürlüğümüze sahip çıkalım." dedi.

Rugia Kralı Vulf iki krala gülümsedi ve "O zaman karar verilmiştir. Bizi mal gibi bölüşenleri yere vurmak yine bize düşer. Zorlu bir mücadeleye gireceğiz. Hemen kolları sıvayıp çalışmaya başlayalım." dedi.

Rugia Kralı susunca taş duvarlarında çapraz mızraklar, kılıçlar ve kalkanlar asılı salondaki sıcak havayı sanki bir ölüm kokusu sardı ve üç kralın anlaşmasıyla cehennemin kapıları da ardına kadar açılmış oldu.

***

Günler, günleri kovalamış, kış mevsiminin yığdığı kalın kar tabakaları damla damla erimiş, bahar nişanlarını yeryüzüne serpmişti.

Pırıl pırıl bir ilkbahar günüydü. Leylekler geri dönmüş, eski yuvalarını onarıyor, Panonia Ovası'nın nemli topraklarında boy veren bahar çiçeklerinin baygın kokusu burunlarına hücum eden binlerce Hun süvarisi ise Nedat Nehri'ne doğru at koşturuyordu.

Nedat Nehri kıyısındaki geniş vadide toplanan muazzam ordunun gözcüleri, ufka kadar boş ve sessiz uzanan ovada kanatlarını açmış kara kartallar gibi uçan Hun savaşçılarını görmüşler ve daha önceden hazırladıkları ve yakıldıklarında yoğun dumanlar çıkaran taze eğrelti otlarını tutuşturarak işaretlerini verdikten sonra atlarına binip ovaya hâkim tepelerden düze inmeye başlamışlardı.

Attila'nın yanında görgü, bilgi ve tecrübelerini artıran yabancı kavimlerin kralları, onun oğullarının aldığı kararı tanımamışlar, bağımsızlıklarını ilan ettikten sonra da büyük bir ordu kurmayı başarmışlar ve savaşa da çok iyi hazırlanmışlardı.

Karpat havzası asker kaynıyor, binlerce at tepinip kişniyordu. Gözcülerin tepelerde yaktığı ateşlerin göğe yükselen dumanlarından Hunların üzerlerine geldiğini öğrenen birleşik ordunun kralları, vadinin yamacından dönerek gözden kaybolan nehrin kenarında toplanmış askerlerini yürüyüşe geçirdiler, vadiden çıktılar ve ovanın engin boşluğuna doğru atlarını koşturdular.

Suptar'ın kılıcı altında can veren babasıyla aynı adı taşıyan Gepid Kralı Ardarik, yanında at süren iki krala doğru başını çevirdi ve "Hunları yendikten sonra Orta Avrupa ile İtalya'yı aramızda paylaşacak, insanlarımızı barış içinde özgür ve zengin yaşatacağız." dedi. Atmacayı andıran yüzünde zalim bir gülümseme beliren Şvep Kralı Halarik ısırmaya hazır bir yılan gibi tısladı.

-Kutsal bir savaşa giriyoruz. Aylardır beklediğimiz gün bugündür. Bugün burada bize köle muamelesi yapan Atilla'nın oğullarını ve Hun savaşçılarının tamamını yok edecek, esir almayacak, kılıçlarımızdan dereler gibi Hun kanı akıtacağız.

İki ordu dalga dalga birbirine doğru yaklaşıyor, atların gök gürültüsünü andıran nal sesleri kulaklarda uğulduyor, zemin sarsılıyor, yeni yeşermeye başlayan otlar ise uçan toynakların altında eziliyordu. İlek Han sıkıntılı bir tavırla yanı başında at süren kardeşi İrnek Han'a doğru döndü.

-Dengizik çağrımızı aldığı hâlde gelmedi İrnek.

-Aramızdaki bağ bu kadar gevşemiş olamaz. Ağabeyim mutlaka gelecek ve bu zorlu uğraşta bizi yalnız bırakmayacaktır.

Düşman iki ordu karşı karşıya gelince geniş ovayı dolduran binlerce süvari atlarının dizginlerini kasıp durdular. Hun ordusunda otuz iki bin asker vardı ama birleşik ordunun asker sayısı Hunların iki katıydı. Düşmanın asker sayısını gören ve "Çok kalabalıklar." diye mırıldanan İlek Han'ın karnında rahatsız edici bir kasılma başlamıştı.

İki ordu da okçularını öne çıkarmıştı ve herkes, kopacak fırtınayı sessizce bekliyordu. Hunların asker sayısını gören Rugia Kralı Vulf, belli belirsiz gülümsedikten sonra işaretini verdi. Bir anda borular çalmaya, oklar havada uçuşmaya başladı.

Öten boruların daha yankısı kesilmeden iki ordunun ön safları ileri atıldı. Sayılarını azaltan öldürücü oklara aldırmayan korkusuz savaşçılar bir anda pusat pusata geldiler.

Islık çalan oklar, sivri uçlu kargılar havada uçuşuyor, sağa sola savrulan kılıçlar, baltalar, et, kas ve kemiği acımasızca kesip atıyor, güçlü savaş atlarının nalları toprağı çekiç gibi dövüyor, yer titriyor, çağının en iyi hafif süvarileri olan Hun savaşçıları kalabalık düşman arasında bir kasırga gibi esiyordu.

Bir taraftan kükrer gibi emirler yağdıran bir taraftan da kılıç savuran İlek Han'a yakın dövüşen Ottigin, onun etrafının kalabalıklaştığını görünce yakınındaki rakiplerini bertaraf ettikten sonra atını topukladı ve avına doğru dalışa geçen bir şahin gibi ileri atıldı.

Savaş dengeli giderken ovanın sağındaki tepelerden Sarmat piyade birlikleri düzenli bir şekilde ovaya doğru ilerlemeye başladılar. Ovanın solundaki tepelerden inen yarı yabani atlarının üstünde Germen süvarileri yıldırım gibi yamaçlardan indi ve Hun ordusunun arkasından saldırıya geçti. Tepelerde gizlenmiş Sarmatların ve Germenlerin beklenmedik saldırısı savaşın gidişatını birleşik ordu lehine çevirdi ve sayıca üstün düşmanla ölümüne vuruşan Hun savaşçıları kar gibi erimeye başladılar.

Etrafı tepelerle çevrili geniş ovada kan sel olmuş akıyor, vurulanlar düşüyor, atlarından düşen yaralılar demir nalların altında eziliyor, ümit ve ümitsizlik delice çarpışıyor, ölüm kol geziyordu.

Şvep Kralı Halarik'in savaşçıları, alnında tane tane terler biriken İlek Han'ın üzerine yönelmiş, delice bir cesaretle dövüşen Atilla'nın büyük oğlunu savaş dışı bırakmak için yüklendikçe yükleniyordu. Kılıçları kana bulanmış Ottigin ve savaşçıları İlek Han'ı koruyabilmek için hiç durmadan kılıç sallıyor, ölüyor, öldürüyor ama kalabalık düşmanı durduramıyordu.

İntikam hırsıyla yanıp tutuşan Gepidlerin genç kralı Ardarik ise gümüş üzengili, eyeri altın işlemeli görkemli atını savaşın göbeğine sürmüş, keskin bakışları ile can düşmanı Suptar'ı arıyordu.

Etrafı boşalınca savaş alanını tarayan İrnek Han atını ağabeyinin yanına sürdü ve "Ağabey, geri çekilme hattı oluşturup derhâl buradan çıkmalıyız." dedi.

-Hiç tereddüt etmeden canımı emanet edebileceğim Dengizik ve askerleri gelseydi bu savaşı kazanabilirdik ama Dengizik yardımımıza gelmedi, sözünde durmadı. Buradan çıkış yok kardeşim. Pusatlarımız kırılana, damarlarımızda bir damla kan kalmayana kadar dövüşecek ya buradan zaferle çıkacak ya da burada öleceğiz.

-Savaşçılarımızın yarısından fazlasını kaybettik ağabey. Sarmatların ve Germenlerin ortaya çıkışıyla bu savaşı kazanma şansımız kalmadı.

-Sen yanına bir miktar asker al ve savaş alanından uzaklaş, canını kurtar İrnek.

-Ya birlikte gideriz ya da burada birlikte ölürüz ağabey.

Son derece kararlı bir ses tonuyla konuşan küçük kardeşinin temiz yüzüne bakan ve "Ah Dengizik! Düşman karşısında bizi güçsüz bıraktın, bir taht için Hunları ve kardeşlerini ateşe attın!" diye kendi kendine mırıldanan İlek Han kardeşini selamladı,

-Bu savaşı kaybettik. İkimizden birinin yaşaması gerekiyor. Buradan git ve budunumuzu toparla, il tut, kut al ve Hunları yeniden ünlendir, İrnek.

Yanından hiç ayrılmayan, gölgesi gibi kendisini takip eden Ottigin'e doğru dönen İlek Han "Başbuğ Ottigin, kardeşimi buradan çıkarın. Gitmek istemezse elini kolunu bağlayıp zorla götürün." diye haykırdı. Delice bir kahramanlığa kalkışan İlek Han kabzasını hınçla sıktığı kanlı kılıcını kaldırdı, ter içindeki yağız atının dizginlerini şak-

lattı ve acımasızca topuklayıp ileri atıldı, yeniden savaşın göbeğine daldı.

Canını hiçe sayarak kalabalık düşmana karşı pervasızca saldırıya geçen İlek Han'ın bilmediği iki şey vardı. Birleşik ordunun kralları, önceden planladıkları gibi, en çok çekindikleri ve Atilla'ya benzettikleri Dengizik Han'ın yolu üzerine tuzaklar kurmuşlardı. Nedat Nehri'ne doğru dörtnala at koşturan Dengizik Han ve savaşçıları geniş ovaya girmeden önce dar bir geçitte saldırıya uğramışlar ve yüksek tepelerin arasında sıkışıp kalmışlar, buluşma yerine ulaşamamışlardı.

Üstü başı kan kesmiş Ottigin şaşkın hâldeki İrnek Han'ın yanına sokulup doru aygırını durdurdu.

-Ağabeyinin sözünü dinle ve buradan git İrnek Han. Git, çünkü önümüzdeki günlerde budunumuzun sana çok ihtiyacı olacak.

Bakışlarını Demir Boğa'ya çeviren Ottigin "Buyruğu duydun ağam. En iyi savaşçılarımızı yanına al ve İrnek Han'ı buradan sağ salim çıkar. Ben İlek Han ile kalacağım." dedikten sonra doru aygırını topukladı.

İrnek Han kalabalık düşmanın arasında vuruşan ağabeyini üzgün bakışlarıyla aradı ama o toz duman ve birbirinin üzerine atılmış yüzlerce savaşçının arasında İlek Han'ı göremedi.

***

Dengizik Han ve savaşçılarının saldırıya uğradığı dar geçit mezarlığa dönmüştü. Dağdan aşağı inen bu pusu yerinde süvarilerin geri dönmesi, manevra yapması ya da kaçması olanaksızdı. Azgın atlar cesetlerin üzerinde koşuşup duruyor, tepelerden ok yağmuru devam ediyor, kalkanlarına ve atlarının arkasına sığınan Hun savaşçıları canlarını korumaya çalışıyordu. Etrafında etten bir duvar örülen Den-

gizik Han başından börkünü çıkarıp öfkeyle yere çaldıktan sonra kükredi.

-Buradan çıkmak zorundayız yoksa hepimiz öleceğiz. Bitigur, Bardar savaşçılarınızı toplayın ve oklarınızla saldırganlara karşılık verin. Ulzundur, Burtigur siz de yaralılarımızı toplayın, askerlerimizi yürüyüşe geçirin. Geçitten çıkacak, atlarımıza binecek ve tepelerin arkasından dolaşarak avcıları av yapacak, döktükleri Hun kanının hesabını onlardan soracağız.

Dengizik Han ve savaşçıları geçitten çıkmak için hareketlendiklerinde, Karpat havzasında Hunlar ile birleşik ordu arasında sürüp giden savaşın dengesi iyice bozulmuştu. Ayakta kalabilen on bine yakın Hun savaşçısı, sayıca çok çok üstün durumdaki düşmana karşı kahramanca dövüşmeye devam ediyordu.

Havada kan ve ter kokusu vardı. Asker yığınlarının arasından kendilerine kanlı bir yol açan Demir Boğa ve kılıçları kana bulanmış yüz savaşçısı aralarına aldıkları İrnek Han'ı korumak için hiç durmadan kılıç sallıyor, adım adım savaş alanının dışına doğru ilerliyordu.

İki ok yarası alan ama vuruşmaya devam eden İlek Han kendi canından çok küçük kardeşini düşünüyor, onun tehlikeli bölgeden uzaklaşması için Gök Tanrı'ya dualar ediyordu.

Kılıcının kabzası kandan kayganlaşan Ottigin, İlek Han'ın yanına sokuldu.

-Kaybettik. Çok geç olmadan sizi de buradan çıkarmamız gerekiyor, Han'ım.

İlek Han, yakışıklı yüzü kaygı dolu genç ordubaşına acı acı gülümsedi.

-Gök Tanrı'nın müdahalesi olmadan buradan çıkamayız Ottigin. Sana son bir buyruk veriyorum. Savaşmaya devam eden yaralılarımızı toparla ve güvenli bir bölgeye götür. Siz

uzaklaşana kadar ben de sadık askerlerimle düşmanı oyalayacağım.

Bakışlarını Ottigin'den çeviren İlek Han etrafında etten bir duvar ören muhafızlarını sevgi ve saygı dolu bakışlarıyla süzdükten sonra haykırdı.

-Asil bahadırlarım! Hep birlikte saldırıya geçelim ve ölmeden önce, bu bitmek tükenmek bilmeyen çakal sürüsüne kurtların nasıl savaştığını gösterelim.

Korkunç savaş başlayalı dört saat olmuş, Nedat Nehri'ne yakın engin boşluk, cesetlerden oluşan bir halı ile kaplanmıştı. Hun ordusunun paramparça olduğunu, sağ kalmayı başaran askerlerin küçük gruplar hâlinde her tarafa dağıldığını gören ve sarı gözlerinde vahşi bir zafer ışıltısı beliren Kral Halarik, gösterişli atını Şvep savaşçılarının arasına sürdü.

-İlek ve İrnek'in başını getirene bin altın vereceğim. Tuğun olduğu yere doğru ilerleyin, Atilla'nın oğullarını öldürün, geriye kalan Hunlara son darbeyi indirin ve bu işi bitirin.

Yaralı Hun savaşçılarının tehlikeli bölgeden çıkarılması görevini Tugan'a veren Ottigin doru aygırını İlek Han'ın vuruştuğu yere doğru sürdü ama altının kokusunu alan, kürk kalpaklar giymiş Şvep savaşçıları, cesetlerin ve karınları oklarla dolu yerlerde can çekişen atların üzerinden geçip İlek'in tuğunun dalgalandığı bölgeye yüklenince bir anda önü kapandı.

Atilla'nın büyük oğlunun ve sayıları üç binin altına düşen Hun savaşçılarının tamamının etrafı sarılmıştı. Küçük kardeşi İrnek'in savaş alanından çıkmış olabileceğini hesaplayan İlek Han kahramanca dövüşen savaşçılarına vuruşa vuruşa geri çekilme buyruğu verdi.

Aynı dakikalarda Dengizik Han ve becerikli savaşçıları kendileri için kurulan kapandan çıkmayı başarmış, tuzak

kuranları ortadan kaldırmış ve yaralılarını arkalarında bırakıp doludizgin yola koyulmuştu.

"Ölüm tuzağında çok zaman kaybettik." diye hayıflanan Dengizik Han ve savaşçılarının dörtnala koşan atlarının demir nalları yerlerdeki taşlardan kıvılcımlar çıkarıyordu.

Etrafı sarılan bir avuç Hun savaşçısı çemberi kırabilmek için insanüstü bir çaba harcıyor, düşman saflarını devire devire ilerliyordu. Şimşeğin göz kamaştırıcı parıltısıyla yılan gibi bir sağa bir sola uzanan kılıcının zoruyla kendisine kanlı bir yol açan Ottigin, İlek Han'ın yanına ulaştığında havada uçan bir kargı Atilla'nın büyük oğlunun kürek kemiklerinin arasına saplandı. Sırtına korkunç bir ağrı saplanan İlek Han eyerin üzerinde ileri geri sallandıktan sonra atının boynuna kapaklandı.

Sert komutlar kulaklarda patlıyor, atlar kişniyor, kılıçlar çarpışıyor, tuğun gölgesinde kan gövdeyi götürüyor, yaralanan atlar deli gibi sağa sola koşuyor ve süvari saflarını bozuyordu.

İlek Han'ın vurulduğunu görünce beti benzi solan Ottigin yanı başında kılıç savuran yoldaşlarına döndü.

-Kutlug, Udar, Temur, yaralanan İlek Han'ı yere indirin, sırtındaki mızrağı dikkatlice çıkarın, yaralarını sarın ve onu alıp solumuzdaki tepelere doğru yönelin.

"Tuğcu tuğu kaldır!" diye haykıran Ottigin tüm sesleri bastıran korkunç bir savaş narası patlattı. Kılıçların ve nalların şakırtısını bastıran narayı duyan Hun savaşçıları rakiplerini devire devire tuğa doğru ilerlemeye başladılar. Kısa sürede bir araya gelen Hun savaşçıları yeni saflar oluşturdular, gerilerine doğru akın eden ve yollarını kapatan düşman birliklerin yarmak için hep birlikte ileri atıldılar.

Yaraları sarılan İlek Han'ın bindirildiği hayvana Temur'da bindi ve attan düşmesin diye İlek'e koltuk altlarından sarıldıktan sonra hayvanın dizginlerini şaklattı. Hücuma geçen Ottigin'in önderliğindeki Hun savaşçıları

büyük bir tırpan gibi birleşik ordunun sıkışık düzendeki saflarını biçmeye başladılar. Yaralı başbuğlarını kurtarmak için olağanüstü bir hızla sağa sola kılıç savuran Hun savaşçıları, bir ölüp üç öldürerek çemberi kırmayı başardılar ve tepelere doğru atlarını koşturdular.

Atilla'nın varisi İlek Han için ölmeye hazırlanan bir bölük Hun cengâveri kafilenin gerisinde kaldılar, kanlı kılıçlarını kınlarına taktılar ve yaylarını sarılıp yan yana sıralandılar ve arkalarından at süren düşman askerlerine ok yağdırmaya başladılar. Hunların sert yaylarından fırlayan öldürücü oklardan şaşalayan düşman süvarileri canlarını kurtarmak için atlarının başlarını çevirdiler ve dağılıp ok menzilinin dışına kaçtılar.

Hun savaşçıları karşısında bir hayli zayiat veren birleşik ordunun kralları ellerinden kaçırdıkları bir avuç Hun savaşçısının takibini lüzumsuz gördükleri için askerlerini geri çağırdılar, dönen askerlerine yerde yatan yaralı Hunları mızraklarıyla şişlettiler.

Tepenin yamacını hızla aşan Ottigin ve savaşçıları, tepenin sırtındaki fundalıkları aştılar ve bir ormana girdiler. Üstün düşmanın karşısında sağ kalabilen Hun savaşçılarının yorgunluktan kemikleri ağrıyordu ama durmadılar ve içinde kuşların ötüştüğü, serin rüzgârın yapraklarını hışırdattığı ormanın derinliklerine doğru yol almaya devam ettiler. Yüksek ağaçlarının arasında rüzgârın gezindiği ormanın sonuna vardıklarında durdular, ağaç dallarından bir sedye yaptılar ve bilinci kapalı olan İlek Han'ı özenle içine yatırdılar. Ottigin, yalması kana bulanmış Atilla'nın varisine doğru eğildiğinde İlek Han gözlerini açtı ve dirseğinin üzerinde zorlukla doğruldu.

-Dengizik gelmedi, Ottigin.

Ne diyeceğini şaşıran Ottigin yardım istercesine etrafına bakınırken, ağzından kan boşanan İlek'in başı sedyenin